

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm. Gernandts Boktr.-Aktieb.

N:r 18 (228)

Fredagen den 29 april 1892.

5:te årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun med Modetidning och kolorerade planscher kr. 8:— Idun m. Modet. utan kol. pl. > 6: 50 Idun ensam..... > 4:—</p>	<p>Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. (Aftonbladets nya hus.) Prenumer. sker i landsorten å post- anstalt, i Stockholm hos redaktion.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 12—1. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag Lösnummerspris 15 öre. (vid kompletteringar).</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad total stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp-rad.</p>
---	--	--	---	---

Anna Pettersson-Norrie.

Man har sagt att, operettens dar äro räknade, att af den glada, själfsväldiga, litet för själfsväldiga unga damen blifvit en utlevvad gammal kokett, som numera förgäfvat lägger ut sina krokare och gör sina trollkonster. Född af äkta parisisk lefnadslust och esprit, med later både från quartier Latin och faubourg St Germain, men gnistrande kvick och strålande vacker — sådan gick hon i unga dar från boulevarden ut att eröfra världen. Och världen lät sig eröfras. Hvem kunde hålla sig allvarsam, och den som skratrar — det vet man — är till hälften besegrad. Det var under många år ett berusande, jublande lif den förde Europa rundt, på alla scener ägnade åt den glada gudinnan. Men en vacker afton upptäckte publiken — den alltid oberäkneliga publiken — att operetten blifvit tråkig, fadd och ful, och så gäspade man och vände sig åt annat håll för att låta förströ sig. Men hvart? Jo, till varietén! Men det var för moralen och den goda smaken det samma som att komma

ur askan i elden, och hade man en gång haft skäl att korsa sig och ropa på skandal, när det gällde Offenbachs frivola, men lekande kvicka kupletter, så hade man dess större nu, då det gällde simpla och dumma slagdängor. Men — operetten är död, lefve varietén! — det är dagens lösen. Likväl håller jag tio mot ett, att den smakriktningen, som är en skam för vårt »öfverförfinade» sekel, knappast håller detta ut. Det sekel, som gryr, skall föda den sceniska konsten på nytt, fullblodig, frisk och ung till världen...

* * *

Men någon gång går den öfvergifna operetten oemotståndligt betagande igen, liksom för att visa, att det icke var för intet sextioalets publik gaf sig på nåd och onåd, när »La belle Hélène» första gången log sitt retande löje med skälmen i ögonvrån och Greklands kungar under armen.

Den som nu åstadkommit underverket att för ett ögonblick på Vasateatern sätta lif i den gamla glada operet-

I lifvets vårdagar bryter man ofta allt för många blommor för att kunna hafva några frukter att insamla, när hösten kommer.

F. J. DE PIERRES BERNIS.

ten är fru *Anna Pettersson-Norrie*. Hennes fina, gedigna konst, hennes friska naturell, det goda humör, som lyser fram ur hennes spel och repliker, ha icke förfelat sin verkan: hvar enda afton fylld salong och entusiastiska applåder. Anna Pettersson behöfde inte återeröfra sin publik; när hon tog den en gång, tog hon den för alltid. Och det är endast för att ge denna sällsynt begåfvade artist vår lyckönskan som vi nu, då hon nygift återvänder hem, begagna oss af tillfället att presentera henne för Iduns läsarinor.

* * *

Anna Pettersson-Norrie är född stockholmsbarn i början af sextioalet. Årtalet hann jag aldrig få riktigt reda på, emedan regissören vid min interview kom skrikande, att fru Norrie skulle in. Och så försvann den sköna Helena ur sin klädloge in på scenen. Men så mycket fick jag veta, att redan vid den dunkla aningen om ålder, som kallas tre år, hade kärleken till teatern vaknat. Hennes mamma »var rent förskräckt för ungen», emedan hon lät vedträn tjänstgöra som sujetter, och dessa uppförde både fasansfulla tragedier och högkomiska operor, beroende på hvad lilla Anna »kvällen förut fått se med mamma på teatern». Sin första kärlek brukar man nu vanligtvis aldrig få något godt af — för det första emedan man inte blir den trogen, och för det andra emedan flammen, om man blir det, går och gifter sig, innan man tagit studentexamen. Med teatern är det annat! Den kärleken sitter i de flesta fall i, och har man så talang, energi och litet tur med sig, firas brölloppet med konsten vid rampens ljus inför publiken.

Anna Pettersson firade sitt på Nya teatern den 22 maj 1882, då Paillerons poetiskt fina och gnistrande kvicka komedi »Gnistan» stod på affischen. Hon spelade Antoinette — den där flickan, ni vet, som bara skrattar, ända tills kärleken tvingar henne tårarne i ögonen. Nå, något mästerverk var nu denna Antoinette icke, men den var friskt och flärdlöst hållen, och — hvad bättre var — den tog publiken. Redan den kvällen spådde habituerna unga fröken Pettersson lycka, men hvem kunde väl då drömma om, att det plebejiska namnet en gång skulle, i jämbredd med Judics, stråla på operettdivornas stjärnhimmel — ingen! Man anade i Anna Pettersson en blifvande fru Hartman, men Ellen Hartman blef Ellen Hartman och Anna Pettersson blef Anna Pettersson — d. v. s. den mest uppburna af alla våra operettsångerskor. Och hon förtjänar det.

Hennes konst är ärlig; det finns ingenting gjordt, ingenting förkonstladt i hennes framställning. »Hon är född för teatern» — det var det omdöme, hennes mor en gång fällde om henne, och säkert är, att hon är ett af den sceniska konstens söndagsbarn. Dessutom har hon gått i den bästa skola; jag behöfver endast nämna namnen Emil Hillberg, Fritz Arlberg och Signe Hebbe för att bli trodd. Hennes frasering af sångtexten är ju rent af oöfverträfflig. Och hon ger åt hvarje scenisk skapelse ett osökt behag — någonting som inte kan läras, utan som fås af vår Herre.

Det är konsten af Guds nåde, för hvilken hon är en präktig, kärnsund representant, och den konsten är lika stor, den må ställa sig under tragediens eller operettens fanor.

Konst är konst.

Man har också för hennes skull en gång vallfärdat till Söder — hvem minns inte hennes ormtjuserska, hennes kosackflicka? — och under åren 87—90, när hon jämte herrar Kloed och Gründer styrde Vasateatern, var det nog egentligen hon, som var den dragande magneten, på samma gång de flesta och viktigaste rollerna lades på hennes axlar.

Gjorde man då en visit i hennes eleganta lilla klädloge på Vasateatern — naturligtvis under en entreakt, när hon inte hade omklädsel, och sedan man först skickat in sitt kort — fick man klart för sig, hvilken älskvärd människa och hur firad hon verkligen var.

Toaletten i Louis XV, under hvilken den sibiriske trotjänaren Lord hade sin favoritplats, var betäckt med magnifika buketter, violer och rosor, väggarna klädda med lagerkransar af de väldigaste dimensioner — vissnade, men dyrbara troféer med sex fot vidhängande långa sidenband i alla möjliga färger, där man i guld och silke kunde läsa namnen på flertalet af hennes konstnärliga triumfer.

* * *

Stockholm har nu ofta disputerat, när Anna Pettersson var bäst. Som karl eller kvinna... i triåer eller kjolar... med värja vid sida eller solfjäder i hand?

Jag höll för min del en tid på det förra — hon hade någonting så förvillande pojaktigt i hela sin apparition, någonting af tjufpojke i sitt lynne, ett så präktigt och säkert sätt att föra sig, en så charmant figur i karlkläder, ett så hurtigt spel — alldeles som Jeanne Granier — men efter att ha sett henne utveckla sin talang både som skådespelerska och sängerska, framför allt efter att nu ha återsett hennes sköna Helena, föredrar jag att se henne i kvinnliga roller.

Hennes »Lille hertigen» var den elegantaste, den eldfängdaste, den mest förtjusande lille hertig i de tre nordiska rikena. Hvilken entusiasm, när hon talar om sitt regemente, hvilken glöd, när hon sjunger om sin kärlek! Men ännu mera artistiskt fin, ännu mera intagande var Anna Pettersson som Thérèse Valabrezéque i Costés spirituella enaktoperett »Kolhandlarne». Det är höjden af hennes konst.

Hör henne sjunga, svart i synen som en liten sotare, med komisk verv och ett skälmaktigt leende den glada »kastrullvisan». Eller, ännu bättre, hör henne förvandlad till den allra täckaste och hvithylltaste parisiska, med en lätt rysning och med en oefterhärmligt näpen min, ömsom skrattande, ömsom nästan gråtande, sjunga den af Judic ryktbargjorda visan, hvars refräng lyder: Ne me chatouillez pas! Och ni medger att fru Anna Pettersson-Norrie väl är värd att jämföras med Théâtre des Variétés världsbeckanta primadonna — m:me Anna Judic med de svarta, leende ögonen...

* * *

Hur är Anna Pettersson i verkligheten, frågar ni?

Svaret är mycket enkelt, och jag svarar gärna.

Hon är hjärtlig, vänfast och anspråkslös. Det är tre de vackraste adjektiv jag vet, och hon förtjänar dem alla. Möter ni henne i ett sällskap, utan att veta hvem hon är, skall ni inte kunna gissa er till det. Hon har inte alls några divafasoner. Men nöden och lidandet kända Anna Pettersson väl, och ännu har ingen gått utan hjälp från hennes dörr.

Jag skulle kunna berätta mycket härom, men ett enda drag kan vara nog. Det kännetecknar kvinnan.

Då Ida Hodell låg på sitt yttersta och hade det svårt, så svårt som en fattig sjuk artist kan ha det, skref en väninna några rader därom till fru Norrie. Och omgående kom det ett litet vänligt bref från Köbenhavn och i brefvet lågo 50 kronor...

Det är sådant, som kanske talar högre än konstnärlig begåfning: det berättar en enkel historia om ett hjärta, som förblifvit godt och nobelt, midt under det lyckan sjöng sin sirénsång och bifallsropen skallade. Och det är kanske svårast att då vara sig själf.

Det är Anna Pettersson största storhet, att hon är det.

Daniel Fallström.

Knoppsprickning

Det sägs om vissa blommor, att, hur trogen din spaning är, du aldrig skåda får det ögonblick, då knoppen öppnar mogen sitt höljes blad och ut i blomning slår.

Det är, som ville blomman blygt förhölja sitt unga världs ljufvaste mysterie, för världens syn med ängslig skygghet dölja en känslans stund, som henne helig är.

Helt oförtänt du öfverraskad röjer, att öppnad är den fagra blomsterskål. Men hon med fröjd sin kalk mot ljuset höjer att tjusa dig med doft och färgers prål.

Så stod du nyss i barnets första knoppsprickning; lyckligt låg där än ditt väsens rikedom. Hur troget bidde jag i ljuf förhoppning att se dig sakta veckla ut din blom!

Då — plötsligt oförtänt du mot mig svärfvar: i vän jungfrulig blomstring jag dig ser.

*Din unga barm med lena böljslag bäfvar,
din blick med huld förvirring mot mig ler.*

*J lönlig ensamhet bland drömmar skära
i helig stund din blomkalk öppnat sig.
Men huru lycklig är jag ej, du kära,
att nu du blomstra vill för mig, för mig!*

Bernhard Risberg.

Om anordningen af våra hem.

Några synpunkter

af

Hugo Hörlin.

(Efter ett föredrag hållet vid Fredrika-Bremerförbundets vårsamkväm den 11 dennes.)

I en tid som vår, då kärleken till fosterlandet flammor upp med ny låga, vore det besynnerligt, om ej kärleken till våra hem äfven skulle bli starkare, då ju fosterlandskärleken bör ha sin rot i hemmet. Ja, alla reformatoriska och fosterländska sträfvanden måste arbeta med hemmen till bas — den »allmänna opinionen» ligger ytterst i hemmen, och i hemmen äro forntid, samtid och framtid i den lifligaste växelverkan. Där skall sådden ske för kommande slakten — där skola skördarne bergas.

Vårt materiella hem, vår bostad är en sammanfattning af realiserade idéer — bör således vara en förkroppsligad idéinsamling af harmonisk verkan och stå i samklang med hemmets ägare och hans familj, deras materiella och andliga resurser. Men hurudana gestalta sig våra hem i allmänhet?

Svaret kunde bli ett både långt och intressant kapitel, men kanske ej så lärorikt. De äldre hemmen med sin stela symmetri, sin svala färgton och enkla »gammalmodighet», som dock kan väcka kära minnen och sympati, äro snart sin kos. De nya äro dem mycket olika.

Vi hafva dessa »stilenliga» hem, där matsalen är i en stil, förmaket i en annan, herrns rum i en tredje och värdfolket själf i en fjärde stil; men *det hela* saknar stil.

Vidare hafva vi dessa »pittoreska» hem, öfverfyllda af öfverraskande anordningar och pikanta grupperingar, som dock ha en viss bismak af finare möbelmagasin, något som ej är att undra på, då de oftast äro tapetserarefantasier och ägaren kanske ej haft med det hela mera att göra, än att han betalt räkningarna — om han ens gjort det!

Så ha vi de hem, som likna antikvitetskabinetter, fyllda som de äro med mer eller mindre dyrbara föremål från alla tider och folk, och där knappast något mera än familjens medlemmar, och deras dräkter förstås, äro från vår tid — moderna.

Men intet af dessa exempel kan uppställas som efterföljansvärdt, och lika litet kan man framhålla någon särskild typ såsom allmängiltig. De faktorer, som alltid måste vara tillfinnandes för att göra ett hem till hvad det bör vara, äro: renlighet, ordning, bekvämlighet och prydighet. Dessa egenskaper skola gifva hemmet karaktär och stämning, som sedan kan skifta i oändlighet, beroende på familjens lefnadsställning, förmögenhetsvillkor, vanor, smak o. s. v.

De flesta af oss, som bo här i Stockholm, äro i strängare mening hemlösa — våra hem bestå af möbler och andra lösören — vi nomadisera med vårt »pick och pack» — bo än på söder, än på norr, än i öster, än i väster. Detta är i många afseenden en stor olägenhet, som icke minst består däri, att våra barndomsminnen sakna de hållpunkter, som det materiella föräldrahemmet gifver i så rikt mått.

Lyckligast vore, om vi liksom t. ex. engelsmännen ägde de bostäder, vi bebo, men detta tillåter oss icke de förhandenvarande förhållandena. De flesta af oss måste finna sig i att vara hyres-gäster i andras lägenheter, hvilka bland öfriga brister äfven ofta hafva den, att rummens färgtoner, tapeter m. m. ej stämma med våra egna mattor och möbelyger.

Våra hem bestå sålunda hufvudsakligast af våra lösören, och huru sammanbringa vi nu dessa?

Man börjar med att »sätta bo». Härför finnas särskilda »bosättningsmagasin» och »möbleringsaffärer», som leverera allt, från det minsta till det största, från det nödvändigaste till det öfverflödiga, »prompt och solidt». Dessa affärer åtaga sig äfven anordningen uti och dekoreringen af det nya boet, i hvilket den unga makan inträder som den »sista möbelen». Sådana nya hem hafva det felet, att de blifva opersonliga, och äro ofta därtill för kompletta; de göra till viss grad intryck af ett på timmen levererat, fullständigt färdigt fabriksarbete.

Hemmet bör växa fram så småningom efter råd och lägenhet, behof och smak, under de bosättandes gemensamma omsorg. Dessa böra aldrig förgäta, att de skola köpa åt sig själfva, åt sig samfäldt; för att tillfredsställa sina egna behof, sina egna tycken, sin egen smak. Det ligger härvid stor vikt därpå, att köpen ske med urskilning, så att man förvärfvar åt sig solida och smakfulla arbeten och om möjligt inhemska; detta icke blott för hemmens egen skull, utan ock för den fosterländska konstslöjdens, ty den kan aldrig höjas utan publikens hjälp, kan aldrig blifva nationel utan att arbeta för en inhemska publik, och denna bör den framför allt finna i hemmen.

Må vi därför aldrig förgäta vår nationalitet, då vi anordna och pryda våra hem. Här passar väl den något slitna frasen »Sverige åt svenskarne», ty, äro icke våra hem svenska, hvar manne då svenskheten är tillfinnandes?

Inköp och beställningar böra dessutom alltid göras med tanke på hemmets totalverkan och det helas anordning, detta såväl beträffande form som färg. Hemmet må gärna ordnas på ett pittoreskt sätt, men i anordningen bör alltid ligga någon plan, någon förnuftig tanke, annars blir det hela »villervalla» och oreda. Man bör eftersträffa omväxling, men bibehålla *lagn* och *samklang*, hemmets dyrbaraste klenoder.

Till den egentliga stommen, som utgöres af möblerna och de större föremålen, ansluta sig en mängd småsaker och konstföremål, som kunna förtälja hemmets historia. Så hafva vi t. ex. gåfvor af olika slag från och med de s. k. »lysningspresenterna», mer eller mindre presentabla, till födelsedags- och julgåfvor, minnen af familjetilldragelser, från resor, af släktingar och vänner o. s. v. Till de senare höra äfven minnen från förfäderna, dessa gamla hedervärda familjeklenoder, som bära traditionen från farfarfars och mormorsfars dagar, hvilka hos oss dock äro allt för sällsynta; men att vi sakna dem, därom vittnar det hos oss öfliga bruket att uppblanda våra moderna hem med »antika» möbler och dylikt. Hvarifrån de för öfrigt härstamma, sakna de dock det

kanske viktigaste för den nedärfda möbelen: vår förhistoria.

Det materiella hemmet har en stor uppfostrande betydelse, och de, som i dag äro husets värdfolk, hafva härvid ett icke ringa ansvar inför framtiden, ty de intryck, som vi från barndomen erhållit i hemmet, äro af stor varaktighet och såsom sådana betydelsefulla. Den omedvetna smakbildning, som ett harmoniskt och väl ordnat hem måste meddela det uppväxande släktet, är ett arf, som icke blott tillfaller individen, utan tillika blir ett plus i den nationalförmögenhet, som ett utbildadt skönhetssinne alltid måste medföra.

Den franska nationen är ett talande exempel på, huru ett folk med odlad smak kan låta denna nationalförmögenhet vidmakthållas och förräntas i klingande mynt. Den producerande smaken kunna vi emellertid ännu räkna till våra »slumrande millioner».

Men den *skall* väckas, och i detta arbete böra särskildt kvinnorna deltaga såsom hemmens och barnens vårdarinnor. De hafva dessutom det företrädet, att de direkt med sina händers verk kunna bidraga till hemmets prydnad och trefnad samt föregå med goda exempel. Må de lägga detta på hjärtat, ty utan stöd i hemmen kan ej vår konstslöjd uppblomma och utveckla sig i nationel anda.

Små kulturbilder.

Af Ave.

III.

Ända in till senaste tiden har i folkföreställningen häftat något af skam vid de familjer, inom hvilka en eller flere medlemmar visade sig hafva ottyglade sinnen eller ock vara behäftade med vanvett. Orsaken till denna känsla af skam låg förnämligast däri, att man härledde alla dylika yttringar antingen från ett i barndomen ohäjdadt själfväld eller också från någon last eller ett begånget brott.

Det ligger naturligtvis icke inom området för denna lilla kulturbild att undersöka, huru stor eller liten rätt man hade till dylika antaganden; däremot måste det sägas, att detta åskådningssätt utgjorde en stark och hälsosam tygel på mångt lidelsefullt sinne.

Orden vansinne, vanvett, sinnessjukdom, sinnesförvirring ingingo ej i min hembygds tal-språk, och ännu mindre visste man att tala om hypokondri. En person, som var själfplågare och därmed plågade andra, sades hafva ett »ledt, räligt humör», och om den ständigt nedslagne hette det, att han var tungsint.

Den förre räknades bland »afgudarne», d. v. s. bland dem, som ej blifvit uppfödda i tukt och Herrans förmaning i sin barndom, den senare till de stilla dårarne. Och i fråga om dessa, liksom äfven om personer, lidande af fallandesot, gällde vissa ärftlighetsteorier, hvilka hänvisade till en eller annan synd eller öfverträdelse af vissa föreskrifter såsom varande grundorsakerna till ifrågavarande elände.

Galenskap var den allmänna benämningen på hvad som nu kallas själs- och sinnessjukdomar, och bland »galningar» räknades äfven inbillningssjuka personer, då de nämligen icke rakt af täljdes bland de lättjefullaste bland de late. Om dylika »sängklädersslitare» diktade folkhumorn skämtsägner, hvilka alltid gingo ut på, att den inbillningssjuka sökte göra gagn

genom att ligga och rufva ut kycklingar eller gåsungar.

En dylik skämtsägen, men från ännu äldre tider, är den om mannen, som köpte sig en pumpa-kurbits i den tro, att det var ett häst-ägg, och hvilken han lade sig att rufva öfver så länge, tills mannens gumma hällde en kappe skogsmyror till honom i sängen, då han fick brådt att komma upp för att lägga grimmor på de förmenta fölen.

I verkligheten tedde sig dock dylika inbillade sjukdomar, då som nu, sorgligast för familjen, och det torde just ha varit allmänhetens skarpa syn för den ohyggliga själfviskhet, hvilken beherskade dessa »sängvaktare», som gjorde, att man hyste stor vedervilja mot dem.

För några och trettio år sedan kom jag att besöka en sådan egoist; det var en hustru, som då hade legat tretton år till sängs. Hon låg där i en massa mjuka fjäderbolstrar, fet, röd och blomstrande och lät passa upp sig, »ty hufvudet kunde hon rakt inte lyfta i vädret».

Emellertid greps mannen, hvars lif hon gjort glädjelöst, slutligen af förtviflan, så att han en dag sökte förkorta sitt lif. Någon kom dock och ryckte knifven, hvarmed han skurit sig i halsen, från honom, och vid de rop om hjälp, som denne person uppgaf, för — hustrun upp ur sin goda säng, och från den stunden vardt hon frisk. Det vill säga, hon vågade ej mera lämna sin tungsinta man ur sikte, utan måste för den skull försaka sitt förra lättjefulla lefnadsätt.

»Gör dig själf intet ondt,» var ett af de bibelord, som tidigt inplantades i barnen och än ytterligare inskräpades genom den allmänna fasan för själfmord. Denna fasa hade sin djupaste grund i det religiösa åskådningssätt, som varnar och förbjuder människan att okallad och objuden inträda i en annan värld. Till denna kristliga uppfattning sållade sig dock äfven folktraditionen, som förtäljde om uppenbarelser af »själfspillingars» andar, hvilka ej hade något rum att hvila på under den tid, som skulle hafva återstått dem af deras jordelif.

Själfspillingen hölls för att vara den störste och tillika föraktligaste af alla brottslingar, ty icke nog med att han själf förverkat Guds nåd genom att egenmäktigt bortkasta sitt lif, bringade han dessutom sorg och skam samt kanske fattigdom och nöd öfver sin familj, hvilken det varit själfspillingens plikt att skydda, stödja eller glädja efter bästa förmåga.

För sextio — kanske för femtio — år sedan skulle den allmänna meningen ej tillåtit, att en själfmördare begrofs på kyrkogården, om icke det skedde »i tysthet och afsides», som lagen bjöd. För något längre tillbaka begrofs själfspillingen i rågången emellan tvänne socknar till tecken på, att en sådan människa förverkat sin medborgarrätt inom den kristna församlingen.

Tydligt minnes jag en jordvall i en sådan rågång, hvarest ett dylikt lik blifvit jordadt. Hvad den döda i lifstiden burit för namn, var glömdt, fast gafveln af likkistan ännu ej var multnad, utan syntes stundom, då något slagregn undansköljt mulden; vi barn kände den döda blott under benämningen »pigan själfspillingen» och undveko att leka vid denna jordvall.

Folksäggen hade naturligtvis mycket att förtälja om själfmördares osaliga andar, och de hus, hvarest en människa själf beröfvat sig lifvet, skyddes som sannskyldiga spöknästen. Lyckligtvis voro dessa brott då mycket sällsynta, kanske just därför att man ej hade några

förskönande ord, icke en mängd ursäkter, inga högtidliga begrafsningar med blommor, tal och sist prunkande vårdar åt själfmördaren på den kristna församlingens kyrkogårdar.

Utom de hemska sägnerna om själfmördares osaliga tillstånd, hade man då äfven sägner, hvari själfmordet gisslades af folkhumorn. En dylik är berättelsen om flickan, som gick och sökte döden, utan att kunna få tag i honom. Detta fick en ung man höra, och en afton mötte han flickan förklädd till liemannen.

Åh, hur hon bad och tiggde »herr Död» för att slippa följa honom! Hon ville gifva honom allt, hvad hon ägde, för att få lefva blott ett år, en månad, en dag till, och när hon då riktigt greps af dödsångest, hvarmed hon lekt i fantasien, då kastade ynglingen af sig förklädnaden, och hon stod med blygsel inför honom och för alla de dittills dolda vittnena af detta uppträde.

Så behandlade man i äldre dagar damer, »som ville dö i skönhet,» då däremot barn, som togo sig före att hota sin omgifning med att vilja taga lifvet af sig, blefvo antingen grundligt afbasade eller också ordentligt dopade i samma vattendrag, som vettvillingarne nämndt i sina hotelser.

»Ett huskors.»

Det var under högmässopredikan i St: Jakobs kyrka i Stockholm för många år sedan.

På predikstolen stod den mycket omtyckte dåvarande komministern Kjellman-Göranson, beundrad och uppburen såsom författare under pseudonymen »Nepomuk».

Hans predikningar voro alltid af kärnfullt innehåll med ofta ganska egendomliga infall och vändningar. Detta gjorde ett godt intryck, liksom då en värderad vän förmanar i vänliga och allvarliga ordalag, men dock låter ett halft skämtsamt infall liksom förmildra tillrättavisningens skärpa.

Efter att hafva tillämpat de olika sätt, hvarpå människan måste bära det kors, som pålågges henne, fortfor predikanten med vänlig stämma:

»Men du, min vän där borta, som ser så stolt ut liksom tänkte du: hvad slags kors skulle väl jag bära? — dig vill jag säga ett ord. Ja, *hvilket?* — det kan du fråga dig, ty du har rang, hälsa, rikedom och allt, hvad världen prisar. Men, säg mig i förtroende, är du dock aldeles lycklig? Måhända har du dock ett ganska tungt kors att bära på, som ingen vet, ingen ser. Kanhända har du »ett huskors!»

Till och med öfver de allvarligaste och förnämaste ansikten flög ett småleende vid dessa ord. Men i hjärtat bevarades den vänlige mannens tal och kom mången att ransaka med sig själf:

»Är det männe möjligt, att just jag är »ett huskors» för de mina?»

»Nepomuks» stämma har längesedan för alltid tystnat, men en gammal ähörarinna, som ännu i friskt minne bevarar hans hjärtevarma personlighet, har kommit att erinra sig denna lilla episod och tänkt, att möjligen de ord, som då gäfvos anledning till många hälsosamma, pröfvande tankar, äfven kunde intressera Iduns läsarinna och gifva någon den rätta hägen att allvarligt gå till doms med sig själf:

»Männe äfven jag skulle vara »ett huskors» för de mina?»

En gnatig hustru, en despotisk äkta man, en inbillningsjuk, kinkig gammal mormor, en besinningslös son, en otacksam dotter, en oordentlig tjänarinna — hur många former kunna icke gifvas för dessa tyngande »huskors» på trötta skuldror!

Och den, som känner sin skuld, må se till att aflana den!

Glömmen ej Iduns skollofskoloni!

Våra studentskor.

Ett litet bidrag till den svenska kvinnoemancipationens historia

af

S. M.

III.

(Sista artikeln.)

Det bästa sättet att besvara de frågor, vi i slutet af vår förra uppsats framställde angående resultaten af den svenska kvinnans rätt att undergå studentexamen och akademiska lärdomsprof, ha vi trots vara att framlägga några statistiska uppgifter, samlade ur offentliga källor. Siffror äro visserligen torra att studera, men de hafva den förtjänsten att framställa förhållandena opartiskt. Må de här tala och vittna!

Det var, enligt hvad vi förut omnämndt, år 1870 som kvinnan i vårt land erhöi ofvambemälda rättighet. Den första, som begagnade sig därpå, var fröken *Betty Pettersson*. Hon tog 1871 studentexamen, inskrefs följande år såsom student i Gotlands nation vid Upsala universitet och aflade där efter ett par års studier filosofie kandidatexamen. Fröken Pettersson har äran af att bland svenska kvinnor vara den första, som aflagt studentexamen, den första, som studerat vid universitet, och den första, som undergått filosofie kandidatexamen. Sedermera togs studentexamen 1872 af 2 kvinnor, 1873 likaledes af 2, 1874 af 5, 1875 af 1, 1876 af 3, 1877 af 6 o. s. v. Hela antalet kvinnor, som hittills aflagt studentexamen, utgör 242. Huru dessa fördela sig på de 21 åren 1871—1891 se vi af följande lilla tabell, där vi för korthetens skull indelat tiden i längre perioder.

1871—1875	blef studentex.	aflagd af	11	kvinnor
1876—1880	»	»	21	»
1881—1885	»	»	57	»
1886—1890	»	»	137	»
1891	»	»	16	»

Summa 242 »

Högsta antalet kvinnor undergick studentexamen 1888, då de utgjorde 31.

Men huru många af dessa 242 studentskor hafva sedermera vid universitet fortsatt sina studier? Endast 81. Öfver dem meddela vi, i förhoppning att det skall intressera Iduns läsarinna, här en fullständig förteckning. Vi ha där upptagit, i likhet med hvad som sker i universitetskatalogerna, födelseåret, året för inskrifningen vid universitetet (hvilket i allmänhet sammanfaller med året för studentexamens afläggande) samt universitetsstadens namn, hvarvid *U.* betecknar Upsala och *L.* Lund. (Att en del af de studerande sedermera öfvergått till Karolinska institutet, den medicinska läroanstalten i hufvudstaden, böra vi kanske påpeka.) Vidare uppgifves *senast* aflagda akademiska examen, hvarvid *F. L.* betyder filosofie licentiatexamen, *F. K.* filosofie kandidatexamen, *M. L.* medicine licentiatexamen, *M. K.* medicine kandidatexamen, *M. F.* medicinsk-filosofisk examen och *J. K.* juris kandidatexamen. Alla dessa uppgifter tro vi vara af betydelse, och vi ha sökt samla dem så fullständigt och noggrannt, som det varit oss efter tillgängliga källor möjligt. Skulle några rätelser eller tillägg emellertid finnas behöfliga, äro vi tacksamma för benägna meddelanden därom genom Iduns redaktion. Vi skola i sådant fall icke underlåta att ställa oss dem till efterrättelse, då vi möjligen om ett år härefter få i denna tidning framlägga en ny förteckning öfver våra studentskor.

Katalog

öfver

samtliga kvinnliga studerande, som varit eller äro inskrifna vid svenskt universitet.

	Ins- skrifven ss. student år vid	Senast af- lagda examen
Ahlborn, Elin	1856 1874 U.	—
Ahlström, Anna	63 87 U.	F. K.
Ahlström, Anna	68 88 L.	M. F.
Andersson, Augusta	70 88 U.	—
Andersson, Botilda	65 85 L.	M. F.
Andersson, Hedda	61 80 L.	M. K.
Astrup, Augusta	65 84 U.	F. K.
Beckman, Alice	59 77 U.	—
Bergius, Hedvig	53 76 U.	F. K.
Bergling, Vilna Maria	60 79 U.	F. K.
Bergstrand, Lilly	68 88 U.	—
Björck, Hildegard	47 73 U.	M. K.
Björckgren, Anna Maria	68 87 L.	F. K.
Björklund, Alma Sofia Aug.	67 88 L.	—
Borelius, Hilma Joh. Ulr.	69 91 L.	—
Christer-Nilsson, Hanna	67 86 L.	F. K.
Cleve, Astrid	75 91 U.	—
Dahlström, Anna	67 *88 U.	M. F.
Eidem, Pauline	67 87 U.	F. K.
Ekberg, Eva	63 82 U.	—
Eschelsson, Elsa	61 82 U.	J. K.**
Folkesson, Maria	63 83 U.	M. K.
Forsell, Anna	70 90 U.	—
Fries, Ellen	55 77 U.	F. L.***
Frölich, Elsa	71 90 U.	—
Glasell, Anna	63 85 L.	M. K.
Granström, Thora	60 86 U.	M. K.
Grenander, Gunilla	70 91 U.	—
Hall, von, Anna	61 85 U.	M. F.
Halling, Elisabeth	69 89 U.	—
Hallman, Maria	70 90 U.	—
Hammar, Theckla	72 91 U.	—
Hedman, Cecilia	54 74 U.	—
Henckel, Agnes	60 88 U.	F. K.
Holmgren, Sofia Gustava	64 88 L.	M. F.
Invenius, Fredrika	67 88 U.	—
Karlberg, Eva Dagmar Elis.	66 88 L.	—
Kruse, Ingrid Mathilda	64 84 L.	—
Leijonhufvud, Sigrid	62 85 U.	F. K.
Lewysohn, Johanna	54 73 U.	—
Lidforss, Karin	66 85 L.	—
Lidforss, Gärda	71 89 L.	M. F.
Linder, Helga	63 83 L.	F. K.
Lindhult, Ellen	59 87 U.	—
Lothigius, Emilia	66 83 U.	M. F.
Lovén, Anna	70 *91 U.	M. F.
Lundberg, Gerda	70 88 U.	—
Lundberg, Matilda	65 90 U.	M. F.
Lundquist, Siri Maria	71 91 L.	—
Lundström, Marie Louise	69 88 L.	F. K.
Mellner, Johanna	61 89 U.	—
Molander, Sigrid	63 *88 U.	M. F.
Molin, Gertrud	57 78 U.	—
Müntzing, Hanna	61 83 U.	M. F.
Nilsson, Ada	73 91 U.	—
Norrman, Elin	66 84 U.	—
Ohlsson, Wilhelmina	66 86 L.	F. K.
Pettersson, Betty	38 72 U.	F. K.
Phillipson, Adèle	70 90 U.	—
Rossander, Gulli	67 87 U.	F. K.
Rothstein, Ulta	67 88 L.	F. K.
Rudbeck, Sofia	66 91 U.	—
Rundström, Inez	69 90 U.	F. K.
Sandberg, Anna Katarina	64 87 L.	—
Sandelin, Ellen	62 85 U.	M. K.
Schulzenheim, von, Eleonora	69 91 U.	—
Skog, Berna	70 89 U.	M. F.
Skoglund, Alexandra	62 84 U.	F. K.
Stecksén, Anna	70 90 U.	M. F.
Sundqvist, Alma	72 91 U.	—
Svalling, Emelie	66 87 U.	F. K.
Synnerdahl, Anna	68 91 U.	—
Söderström, Signe	67 88 U.	F. K.
Thunberg, Alice	69 91 U.	—
Wahlström, Lydia	69 88 U.	F. K.
Wallengren, Natalia	71 90 L.	—
Wedin, Augusta	61 82 U.	M. F.
Westman, Anna	67 86 L.	F. K.
Widerström, Karolina	56 79 U.	M. L.
Yhlen, von, Charlotta	39 73 U.	—
Åbäck, Augusta	70 88 U.	F. K.

* Inskrefs ej vid universitet, förrän då hon, efter vid Stockholms högskola gjorda studier, i Upsala undergick medicinsk-filosofisk examen.

** Har förut aflagt filosofie kandidatexamen.

*** Hvarefter hon äfven vunnit filosofie doktorsgrad.

Af denna katalog finna vi först och främst gången och utvecklingen af kvinnans arbete vid våra universitet. Vi ha redan nämnt, att 1872 den första kvinnliga studerande, fröken Betty Pettersson, inskrefs vid universitetet i Upsala. Året därpå inskrefvos 3, 1874 2, 1875 ingen, 1876 1, 1877 2 o. s. v., alla vid Upsala universitet. Först 1880 finna vi vid Lunds universitet en kvinnlig studerande.

Huru de 81 studentskor, som idkat akademiska studier, fördela sig på åren 1872—1891, se vi af följande tabell:

	Upsala	6 och i Lund	ingen.
1872—1880	6	1	1
1881—1885	12	5	5
1886—1890	26	13	13
1891	10	2	2
Summa	60	21	21

Det år, då högsta antalet inskrefs vid våra universitet, var 1888. Det uppgick då till 14, af hvilka 8 vid Upsala och 6 vid Lunds universitet.

Innevarande termin utgör de kvinnliga studerandes antal

vid universitetet i Upsala	18
» » » Lund	12
» Karolinska institutet	8
Summa	38

Äfven vid Stockholms högskola lära för närvarande några studentskor förbereda sig till filosofie kandidat- eller medicinsk-filosofisk examen.

Beträffande den ålder, vid hvilken inskrifningen vid universitet skett, så förhåller sig därmed på följande vis:

Vid öfver 30 års ålder	2
vid 25—30 » »	8
vid 20—24 » »	45
vid under 20 » »	26
Summa	81

Den vid inskrifningen yngsta var 16 år (fröken Cleve i Upsala, dotter af därvarande professor P. Th. Cleve)*. De två äldsta voro bägge 34 år (fröknarna Pettersson och von Yhlen).

Kommer så den viktigaste frågan: Huru många af dessa 81 hafva sedermera aflagt någon akademisk examen? Katalogen ger svar därpå. Den visar oss, att följande examina (bland hvilka några alltid föregås af en eller flere lägre sådana) undergått af nedanstående antal kvinnor, nämligen:

filosofie licentiatexamen	af 1
filosofie kandidatexamen	af 22
juris kandidatexamen	af 1
medicine licentiatexamen	af 1
medicine kandidatexamen	af 6
medicinsk-filosofisk examen	af 14
Summa	45**

Härförntom har — såsom i katalogen anmärkts — filosofie doktorsgraden vunnits af den ofvanbemande filosofie licentiaten, hvilken är den enda kvinna, som genomgått de två högsta lärdomsproffen inom den filosofiska fakulteten. Det är fröken *Ellen Fries*, hvilken Iduns läsarinor särskildt känna genom hennes uppsatser i denna tidning.

Vår enda medicine licentiat är fröken *Karolina Widerström*, tillika Sveriges första och

* Såsom en intressant omständighet kunna vi nämna, att äfven fröken Cleves mor aflagt studentexamen.

** Af dessa 45 kvinnor, som i vårt land aflagt akademiska lärdomsprof, har dock döden redan bortryckt några, däribland vår första studentska, fil. kand. Betty Pettersson, och med. stud. Botilda Andersson.

hittills enda praktiserande läkare af kvinnokönet. Hon var emellertid ej den första kvinna, som studerade medicin vid våra universitet. Denna äro tillkommer fröken *Hildegard Björck*, hvilkens 1874 i Upsala aflagda medicinsk-filosofiska examen var den första akademiska examen, som kvinna i vårt land undergått. Sedan hon 1879 äfven absolverat medicine kandidatexamen, blefvo tyvärr hennes studier afbrutna af sjukdom.

Juridiska universitetsstudier har endast en kvinna i vårt land idkat, nämligen fröken *Elsa Eschelsson*, hvilken, efter att 1885 hafva blifvit filosofie kandidat, i denna månad aflagt en högre juridisk examen, den s. k. juris kandidatexamen — lärdomsmeriter, som skulle göra äfven en manlig studerande bemärkt.

Deras antal, som aflagt någon eller några akademiska examina, är f. n., såsom vi sett, 45. Men då vid universitet inskrifvits 81, så uppstår frågan: Hvarv hafva då de öfriga 36 tagit vägen? Hafva de misslyckats på den lärda banan och nödgats öfvergifva den af brist på intellektuel förmåga eller fysisk kraft? Härpå svara vi: Omkring 20 torde ännu fortsätta studierna till sin första akademiska examen; resten, således omkring 16, hafva utan afläggande af sådan examen lämnat universitetet. Skulle någon finna denna siffra vara en väl hög procent af 81 samt häri vilja hämta stöd för hrr Ribbings och Huss' redan omtalade teorier, så bedja vi endast få erinra därom, att utom de orsaker, som för *alla* studerande kunna nödgas till ett lämnande af universitetet utan examen (t. ex. bristande begåfning, svag hälsa, ekonomiska svårigheter), det för de kvinnliga studerande tillkommer ännu en anledning till ett dylikt steg, en anledning, hvars giltighet ingen torde drista sig att underskatta, nämligen giftermålet. Att detta afbrutit flere af våra studentskors akademiska bana, veta vi med säkerhet.

* * *

Nåväl — utropar nu kanske en läsarinna med litet otålig min — hvad blir till sist slutsatsen af alla dessa tabeller och siffror? Ja, den öfverlämna vi helst åt en hvar att själf draga ur ofvanstående. Men är det så, att ni bestämdt fordrar, att vi för vår ringa del uttala ett slutpåstående i denna omtvistade fråga, så skulle vi säga ungefär så här: Inga lysande resultat hafva ännu vunnits af den svenska kvinnans insläppande på universitetsstudiernas väg, men hon har på den gått jämnt och säkert framåt. Reformen har utvecklat sig lugnt och sansadt. Våra unga kvinnor ha ej massvis strömmat till för att utan betänkanke kasta sig in på den nya banan. Någon för männen farlig konkurrens ha de ej äfvelats att framkalla. Allt har gått stilla — men säkert. Blott 20 år ha de ännu haft på sig. Vi tro, att under nästa 20 år resultatet skola blifva betydligt mer smickrande för kvinnans intelligens och ihärdighet. Därpå tyda redan åtskilliga tecken.

Emellertid torde de kunskapsprof, som redan nu på dessa första två decennier aflagts af våra studerande kvinnor, vara sådana, att deras lärde vedersakare, om hvilka vi förut talat, måste erkännas hafva misstagit sig, då de förklarar kvinnan icke kompetent till strängare vetenskapliga studier. Eller skulle — om man nu, enligt professor Ribbing, ej får till sådana studier räkna hela den teoretiska delen af den medicinska kursen — icke dessa 24 filosofie kandidatexamina, som af kvinnor hittills aflagts, vittna om motsatsen? Vi en-

dast fråga. Filosofie licentiatexamen och profven för den filosofiska graden har endast en kvinna ännu absolverat, och hon kan ju möjligen bortresoneras såsom ett undantag. Men hon skall nog få efterföljerskor — och då blir det kinkigare att komma från saken.

Slutligen: Hafva dessa högre studier förnytt kvinnan från hennes naturliga bestämmelse, såsom det från åtskilliga håll förutspåddes? Härpå borde svaret egentligen utgöra en liten giftermålsstatistik. Men som vi sakna den därtill nödiga personkännedom och dessutom våra läsarinor torde fått nog af statistik, så afstå vi från den eljes ganska intressanta uppgiften. I förbigående erinra vi blott, huru denna vinter af våra studentskor en filosofie kandidat gift sig och en medicine kandidat förlovat sig. Och att en akademiskt bildad fru ej skall blifva mindre älskvärd än en annan, därom äro vi fast och innerligt övertygade.

Hans andra hustru.

Skiss för Idun af Arodna.

Ändtligen var hon då hemma igen — hemma hos honom!

De fjorton dagar, som hon tillbringat på besök hos sina föräldrar, hade hon så innerligt längtat efter sin man. Ja, alltid hade hennes tankar varit hos honom. Hon kände sig nöjd och glad i hans närhet, äfven om han ej sysselsatte sig med henne. Under den tid, de hade varit gifta, hade hon redan vant sig vid, att han blott betraktade henne som ett oerfaret barn. Men — hon älskade honom ju af hela sitt lilla hjärta, och kärleken öfvervinner allt.

Visst hade det ibland under de långa, mörka vinterkvällarne varit ledsamt att se honom fördjupa sig i en bok i stället för att sällskapa med sin unga hustru. Men han stod ju så högt öfver henne; huru skulle han kunna finna något nöje af att samtala med en så barnslig liten själ!

Hon visste, att han bar på en tung sorg. Sin första hustru, en ung, vacker och begåfvad kvinna, hade han förlorat efter ett kort äktenskap. Och ännu älskade han den döda och sörjde henne djupt.

Hvad hade hon icke gifvit för att kunna ersätta honom den förlorade, att helt kunna få äga hans förtroende!

På väggen i hans arbetsrum hängde ett stort porträtt af den döda. Ofta dröjde hon framför detta, sjunken i djupa tankar, full af beundran blickande in i dessa mörka, själfulla ögon. Att kunna likna henne, att kunna blifva värdig honom, som hon så innerligt älskade — den gåfvan skulle hon gladt ha velat köpa med halfva sitt lif!

Han hade ej gift sig med henne af kärlek, hon visste det nog. Hans släkt hade tänkt, att ett nytt äktenskap skulle komma honom att glömma sin djupa sorg, att öfverflytta sin kärlek från den döda till den levande. Hon hade också så varmt hoppats! därpå, hoppats, att hon så småningom skulle vinna hans hjärta. Men nu — nu var allt hopp ute!

Hur lycklig kände hon sig dock ej, där hon nu åter vandrade vid hans sida, från järnvägsstationen till deras lilla hem på Söder. Hon kunde ej afhålla sig ifrån att gång på gång förstulet betrakta hans vackra profil, denna höga ädla panna, från hvilken hon så gärna med sin hand hade velat stryka bort de

djupa veck, som ofta drogo sig tillsammans öfver den.

Han afbröt den tvungna tystnaden i det han sade:

»Jag blef så förvånad i går, när jag fick ditt telegram, att du skulle komma i dag. Jag väntade dig inte hem förrän nästa vecka. Det skulle väl ha varit roligt för dig att få stanna hemma så länge som möjligt hos dina föräldrar», frågade han och böjde sig ned öfver henne.

»Jag kunde ej vara borta längre», svarade hon, lätt rodnande.

»Hvarför inte? Jag skulle ej nekat dig, Maria, om du hade önskat det. Hvad var det väl då, som tvingade dig att nu resa hem?»

»Det kan jag inte säga dig, Vilhelm», svarade hon och böjde ned sitt lilla rodnande ansikte. »En annan gång skall du få veta det, blott inte nu.»

* * *

Han gick af och an i sitt arbetsrum.

Hvarför hade hans hustru kommit hem i dag? Hade hon manne längtat efter honom? Han hade under hennes frånvaro funnit det mycket tomt och ensligt i hemmet, men att han hade saknat henne, det ville han inte tillstå för sig själf. Men glad hade han dock blifvit, när han så fick hennes telegram, att hon skulle komma dagen därpå.

Nu var hon hos honom, och hon skulle åter se på honom med sina klara, frågande ögon.

Han ämnade gå in till henne, men stannade framför dörren till hennes rum. Skulle han stiga på? Sakta knackade han på dörren: ingen svarade. Han knackade åter: intet svar. Då steg han likväl in.

Iklädd en hvit peignoir och med det lockigt mörka håret utbredt öfver skuldrorna, låg hans unga hustru djupt sofvande på soffan. Restrött, stackars liten! Han stannade slagen. Hvad hon såg innerligt täck och älsklig ut, där hon låg! Den ena lilla knubbiga armen, hvilken blottades hvit och rund ända upp till armbågen, hängde slapt utmed ena sidan; den andra hade hon böjt under hufvudet. Han kände en underlig värme i sitt hjärta, han böjde sig ned öfver henne och tryckte nästan ofrivilligt en kyss på den hvita pannan — lätt, helt lätt allenast...

Nu föll hans blick på bordet bredvid soffan. Där låg ett halfskrifvet bref. Han kunde ej motstå sin nyfikenhet, utan tog det och läste:

»Älskade lilla mamma!

Nyss hemkommen skrifver jag till dig för att omtala, att min resa gick mycket lyckligt, och att Vilhelm var mig till mötes nere vid stationen. Hvad jag blef glad, när jag fick se honom! Hur gärna hade jag ej velat omfamna och kyssa honom, men jag vågade det icke.

Vilhelm är mycket vänlig och god mot mig, och jag känner mig så lycklig öfver att åter vara hemma hos honom. Han kommer ej ihåg, att det är vår bröllopsdag i dag, utan sade, att han blef så förvånad, när han i går fick mitt telegram, att jag skulle komma hem.

Ja, i dag för ett år sedan blef jag hans hustru. Har jag uppfyllt mina plikter mot honom? — — —

Längre kom han ej. Deras bröllopsdag! Och det hade han inte kommit i håg! Nu förstod han, hvarför hon hade kommit hem just i dag.

Han smög sig tyst ur rummet.

Hon älskade honom således, honom som så ofta hade varit sträng mot henne, så ofta hade

glömt henne för sina själfviska sorger! Det hade han aldrig trott.

Hade han uppfyllt sina plikter mot henne? Hade han älskat henne i nöd och lust, som han hade lofvat henne framför altaret? Nej, nej, det hade han visserligen ej!

Han kunde icke längre vara ensam här inne med sina oroliga tankar, utan klädde sig och gick ut.

* * *

»Hvar har du varit så länge, Vilhelm?» frågade hon leende, i det hon gick emot honom för att hjälpa honom af med ytterrocken.

»Jag har bara varit ute och gått. Vädret är så vackert och lockande», svarade han, under det han betraktade henne kärleksfullt. Som en rosenknopp såg hon ut, där hon stod med sitt lilla vackra ansikte vänt emot honom.

»Kaffet är alldeles kallt, men det är inte mitt fel», sade hon, i det hon hällde i åt honom.

Han svarade icke, men han slog armen ömt om hennes lif och sade, i det han kysste henne: »Maria, nu vet jag, hvarför du kom hem just i dag.»

Det blixtrar till i hennes ögon, hennes kind blir mörkt röd, och den lilla öfverläppen börjar sakta skälva...

»Låt det förlutna vara som glömdt, min älskling», säger han. Och i det han drar henne allt fastare intill sig, får han fatt i hennes hand, och en glänsande guldring tryckes på hennes finger.

»Bär denna som ett bevis på min kärlek!»

Hvilken ny, förunderlig klang i hans röst, hvilken mild eld i hans blick! Hon känner det, som ville hennes hjärta jublande sprängas, hon slår armarna om hans hals och trycker sitt hufvud tätt mot hans bröst. En ljuf sällhet bemäktigar sig henne.

Han älskar — han älskar henne! Hennes bön har blifvit hörd på deras bröllopsdag.

Ur notisboken.

Mathilda Roos, den värderade författarinnan och en af Iduns helst lästa medarbetarinnor, har af Svenska akademien bedrats med en premie af 500 kr. vid fördelningen af de för året anslagna medlen till »författare af utmärkt förtjänst.»

*

Huslig ekonomi. Till den i Kassel den 5 och 6 ds hållna examen i ämnet »huslig ekonomi» anmälde sig äfven 2 skandinaviska damer, nämligen fröken Ida Norrby från Upsala och fröken Hanna Hansen från Vikedal vid Stavanger. Examenskomitén fann den duglighet, som examinanderna uppnått i såväl praktiskt som teoretiskt afseende, särdeles tillfredsställande, och komiténs ordförande tackade i varma och berömmande ordalag fröken Augusta Förster för det utmärkte sätt, på hvilket hon ledt kursen. Denna har varat i sex månader och omfattat så väl praktiska hushållsgöröml som pedagogik.

*

På fjärran arbetsfält. Till föreståndarinnan för missionsskolan vid Appelsbosch (Sydafrika) har Svenska kyrkans missionsstyrelse antagit fröken Beda Wennergqvist. Den nya lärarinnan, som år 1883 aflade afgångsexamen vid folkskolelärarinneseminarier i Stockholm och sedan dess utöfvat lärarinnoverksamhet i hemlandet, kommer att i sällskap med fröknarna Hedvig Posse och Ester Goës utresa till missionsfältet under instundande sommar.

*

Kvinnlig svensk läkare. Från Womens Medical College utexaminerades nyligen miss Anna Larsson såsom medicine doktor.

*

Damernas bicykleklubb, den första i Sverige, konstituerades i lördags i Upsala. Icke mindre än 16 unga damer ha redan varit nog fördomsfria att ansluta sig till denna förening, och har isen blott en gång blifvit bruten, kommer det hos oss för damer nya modet helt visst att hastigt vinna utbredning.

*
Från systerlandet. »Unionen, kvinnosaksförbund i Finland», är namnet på en ny förening, som hos senaten ansökt om stadfästelse på sina stadgar. Den tanke, som legat till grund för förbundets stiftande, är att kvinnofrågan berör hela människosläktets intressen, och att dess dryftande samt klargörande af olika synpunkter på detta vidsträckt område bäst sker genom samarbete mellan män och kvinnor.

*
Damer som handelsresande ha länge varit en rätt vanlig företeelse såväl inom de större europeiska länderna som särskildt i Amerika. Här uppe i Norden torde dock kvinnliga handelsresande ännu höra till sällsyntheterna, och det är därför tämligen förklarligt, att en ung dam, som härom dagen inträffade i Tammerfors såsom resande för Vasa bomullsspinneri, väckte ett visst uppseende. Hon lär emellertid ha gjort utmärkte affärer och lämnat sina manliga kolleger ett godt stycke bakom sig.

*
Gladstone om kvinnans rösträtt. Den 20 dennes utkom i London en broschyr af Gladstone, hvilken uttalar den förhoppningen, att underhuset skall förkasta förslaget om politisk rösträtt för kvinnan. Gladstone befarar, att kvinnans skärhet och poesi skulle gå förlorade, om hon deltog i männens politiska strider. (!)

*
Kejsar Wilhelm I:s syster, änkestorhertiginnan *Alexandrina*, afled i Schwerin den 21 dennes på aftonen af hjärtslag. Den afidna furstinnan, hvilken var den enda af kejsar Wilhelm I:s syskon, som öfverlevat honom, var född i Berlin den 23 febr. 1803 och blef den 22 maj 1822 förmäld med storhertigen Paul Fredrik af Mecklenburg-Schwerin. Storhertiginnan *Alexandrina* hade vid sin död varit änka i öfver femtio år. Det svenska hofvet har anlagt sorg efter den afidna.

*
I främsta ledet. En af Europas förnämsta journalister är en kvinna, madame Severine. Madame Severine skrifer hvarje vecka en artikel för »Le Figaro», en för »Gaulois» och en för »Gil Blas». Hon är trettiofem år gammal, ser bra ut är mycket spirituellt samt anses vara en af de mest intressanta personligheterna inom Paris' literära värld.

*
Kriget mot släpen. Den ungerska föreningen för offentlig hälsovård, till hvars medlemmar räknas Ungerns förnämsta läkare, inlämnade nyligen till inrikesministern en petition, i hvilken denne uppfordras att i den offentliga hälsovårdens intresse inskrida mot bärandet af släpklädningar utomhus. I synnerhet förtjäna de i petitionen framlagda skälen allt afeende. Man finner af densamma, att föreningen mycket noga diskuterat frågan om släpen. Lungsot och tyfus rasa mest i stora städer, och särskildt i Budapest äro dessa sjukdomar förhäskande. Smittoämnet förefinnes i allmänhet i det damm, som betäcker städernas gator, och genom släpen föres det icke endast vidare, utan upphvirflas äfven under den torra årstiden, hvarigenom de promenerandes lungor sväfa i fara. Släpen behöfva äfven tidt och ofta borstas och repareras och utsetta därigenom tjänarinnorna och sömmerskorna för fara.

Kurdirektionen i Meran har redan i de därvarande sjukens intresse förbjudit de släpande klädningsgarnas offentliga bärande.

Literatur.

En »Handledning i metodisk undervisning i kvinnlig slöjd» har på C. E. Fritzes förlag härstädes utgifvits af fröken *Hulda Lundin*, den kända slöjdspektrisen, och utgör tredje följden i det af *Fridtjof Berg* redigerade »Bibliotek för undervisning.» Denna nyhet torde bli högeligen välkommen för den kvinnliga slöjdens alla vänner, då behovet af en dylik handbok länge varit starkt kännbart och nu fylles af den person, som härför torde äga den största möjliga kompetensen. Ett åttiotal tydliga teckningar bidraga att förhöja arbetets värde och åskådlighet. Priset är 1 kr. 50 öre.

Ungefär samtidigt ser ett snarlikt verk dagen i den af fröken *Emelie Nyberg* från Nyköping utgifna »Metodisk Hjälpreda vid undervisningen i handarbete för hem och skola», hvilken synes vara afsedd för mera elementära behof och är till omfånget betydligt mindre än fröken Lundins. Äfven detta arbete förtydligas af teckningar.

»Amatören, handbok för konstslöjden i hemmet», är titeln på ett rikt illustrerat arbete, som från Fahlcrantz & C:o's förlag i dessa dagar utgått med sitt första häfte, och som med all säkerhet torde bli en kärkommen nyhet. Verket utarbetas efter en del främmande källor af den på detta område synnerligen förtrogne öfverläraren vid Tekniska skolan arkitekten *Hugo Hörlin*, hvilkens namn borgar för dess förträfflighet. Vid alla de amatörarbeten, som blifvit alltmera flitigt utförade af damerna i våra hem, vill det blifva en pålitlig vägledare vare sig det nu gäller att måla på pergament, silke, terracotta, porslin eller fajans, att bränna i trä, inlägga, skära, såga, drifva i metall, modellera i läder, pressa och förgylla, gjuta i gips och vax, etsa i metaller och sten, ben och glas m. m. m. Arbetet utkommer i 5 häften å 90 öre.

Teater och musik.

Kungl. operan har denna gång tagit sig ett mer än vanligt långt påsklof. Hela den sist förfutna veckan med undantag af påskdagen har nämligen dess nuvarande scen egendomligt nog varit uttyrd till ett resande utländskt teatersällskap, som tack vare sina oförsynt höga biljettpris och sitt ännu nonchalantare uppträdande gentemot pressen, de fiesta aftnarna endast lyckats samla en ej synnerligen talrik publik, och detta trots sällskapets ledare förvärfvat en sådan magnet som fru Ellen Hartman, stockholmspublikens mest uppburna gunstling på det dramatiska området för ett par år tillbaka. Men äfven publiken behandlades tämligen nonchalant, i det att i samma stycke somliga af de uppträdande spelade på svenska, andra på franska, utan att på förhand något därom varit kungjort. Att detta väckte förargelse hos de flesta, får man ej undra på. Hvad nu åter fru H. beträffar, så har det visserligen visat sig, att k. Dramatiska teatern mycket väl kan reda sig henne förutan; detta hindrar dock ej, att ett reengagement, om ett sådant kan komma till stånd och fru H. numera ej har allt för höga vyer, skulle lända till bättnad för både teatern och publiken. Qui vivra verri!

Kungl. operan återupptog emellertid i söndags sin afbrutna verksamhet med uppförandet af »Martha». På måndagen gafs »På Sicilien» och »Lalla Rookh» — ett af de bästa program, som k. operan på senare tiden haft att uppvisa. På onsdagen återupptogs äntligen operan »Gioconda», hvilken en längre tid måst ligga nere till följd af fru Östbergs sjukdom.

Dramatiska teatern. Midt i den teaterdiga senast gångna veckan kom äfven vår Dramatiska teater med ett inlägg, af hvilket densamma på mer än ett sätt har heder. »Bröllopet på Valén» har med ens ryckt upp till rangen af de stycken, som alla måste se, och hvarom alla tala. Väl är sant, att mycket olika omdömen fällas, och ej minst har detta varit fallet inom den dagliga pressen. Men själfva den strid, som uppstått kring det nya skådespelet, är bästa beviset på, att hvad man i detsamma har infört sig — någonting öfver den alldagliga nivån är det dock alltid. Är den relation af styckets tillkomst, som lämnats i den utländska pressen, korrekt, då ligger förklaringen af både dess stora förtjänster och stora fel nära. En rumäner, en genombildad, patriotisk man med djup kännedom om och varm medkänsla för sitt folks betryck, *Marco Brociner* har gifvit idén: en målning af de rika, utsväfvande och hersklystna bojarernas andliga och fysiska förfall mot den mörka bakgrunden af det förtryckta, till förtviflan bragta folkets hotande uppror. En grundtanke således af både djup mening och kulturhistorisk bredd! *Ludvig Ganghofer*, en dramatisk faisseur, har stått honom bi vid den sceniska formgifningen, och på hans räkning får man väl skriva såväl de delvis rent melodramatiska öfverdrifter och de på sina ställen ytliga effekter, för hvilka stycket klandrats, som likväl och den obestriddiga skicklighet och schwung, som flerstädes kännetecknar den dramatiska iklädnaden och bidraga till, att — trots alla brister — totalintrycket af det hela blir af en mindre vanlig intensitet och kraft. Särskildt är den sista akten härför ett det yppersta exempel.

Då nu till detta kommer, att herr *Hillberg* på styckets iscensättning nedlagt en omsorg, som står

öfver allt beröm och, särskildt i de stora folkscenerna, kröntas med en framgång, som osökt för Meiningsarnes berömda föreställningar i lifligaste hägkomst, och vidare att samtliga hufvudroller få ett ypperligt utförande, är »Bröllopet på Valén» framgång ej svår att förklara. Hr *Hillberg* har för egen del behållit endast en mindre roll, från hvilken han emellertid skiljer sig med all honnör. Hr *Fredrikson* utmärks af statsprokuratorn *Tschükus* motbjudande figur en prestation af den finaste karaktäristik; fru *Fahlman* som sigenerkan *Sanda* lägger i dagen alla sina utmärkte egenskaper för den stora tragiska rollen: hänförelse, kraft och mättad färg. Herr *Palme* har ett af sina bättre partier, fru *Sandells* Pia är en skapelse af betagande skärhet, som egendomligt bryter af mot den dystra ramen. Utrymmet förbjuder oss att ytterligare genomgå den långa personlistan, som räknar ett flertal af teaterns bästa krafter, men som vårt slutomdöme faststår, att Dramatiska teaterns framförande af »Bröllopet på Valén» tillhör det bästa och intressantaste, som på länge bjudits inom vår hufvudstads teatervärld.

Vasateatern lockar hvarenda afton fullt hus, hela förra veckan med »Sköna Helena» och denna vecka med »Pariserlif», tvänne bland Offenbachs helst sedda operetter. Största dragningskraften utgör naturligtvis fru *Anna Pettersson-Norrie*, hvilken beträffande såväl sång som spel lyser som en sol. Och teaterdirektionen förtjänar verkligen loford, för att den, om och för den korta tiden af ett par veckor engagerat en så framstående gäst.

I morgon afton avslutar Vasateaterns sällskap sin ordinarie säsong. På måndag börjar det Arpperska sällskapet, Finlands mest framstående ambulande teatersällskap, en serie föreställningar å denna scen. Början göres med G. von Numers 3-aktskomedi »Bakom Kuopio».

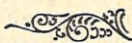
Filharmoniska sällskapet gaf den 20 dennes i Musikaliska akademien sin tredje abonnementskonsert, hvarvid såsom hufvudnummer utfördes A. F. Lindblads »Drömmarne» för blandad kör och pianoforte samt J. Rheinbergers ballad »Klärchen på Eberstein», komponerad för soli, blandad kör och pianoforte. Det förra tonstycket är här förut hördt, ej så det senare. Båda erhöles en förträfflig tolkning. Solopartierna i balladen sjöngos förtjänstfullt af fröknarna *Holmstrand* och *Nyberg* samt hr *Pyk*. Det minsta, men bästa numret på hela det omväxlande programmet var onekligen Saint-Saëns' förträffliga och stämningfulla kör a capella »Nattlig frid»; den erhöil det ett briljant utförande samt måste på grund af det entusiastiska bifallet omtagas. Öfriga nummer, som utfördes, voro Schumanns här förut hörda kör a capella »Heidenröslein», ett par sångnummer (därbland en vacker pastournelle ur »Skrifvarkungen», hvilken är under inöfning på k. operan härstädes), förträffligt tolkade af fröken *Holmstrand*, samt slutligen en kvintett i a-moll af Joach. Raff, utförd med vanlig finess och säkerhet af *Aulinska kvartetten* med hr *W. Stenhammar* vid pianot. Hr *Stenhammar* skötte för öfrigt ackompanjemanget med mycken smak till programmets alla nummer. Största förtjänsten för det lyckade resultatet af konserten tillkommer dock den nitiske och skicklige ledaren af det hela, hr *Andreas Hallén*. Den nästan fulltaliga publiken gaf och upprepa gånger sin belägenhet tillkänna genom applåder.

Musikföreningens 29:de konsert ägde rum sistl. lördag, hvarvid uppfördes Mendelssohn-Bartholdys härliga oratorium »Elias». Konserten, hvilken var besökt af en publik, som till sista plats fylde Musikaliska akademien stora sal, inbragte hr *Franz Neruda* såsom anförare en ny lager. De ofta synnerligen svåra körerna och det maktfullgäddande orkesterackompanjemanget gingo, om man frånräknar ett par mindre missöden, alldeles förträffligt, och om utförandet i dess helhet kan med goda skäl sägas, att det i alla afseenden var fullt värdigt det storartade tonverket. Bland solisterna står naturligtvis främst hr *Salomon Smith* i titelpartiet. Var uppgiften tack-sam, så måste ock erkännas, att den utfördes på ett sätt, som väl svårigen torde kunna öfverträffas. Den härliga och klangfulla, för oratoriesång särskildt lämpade stämman gaf af partiet en rent af gripande tolkning. Bland öfriga solister torde här böra framhållas hr *Strandberg* och fru *Edling* samt fru *Davidafzelius*, hvilken sistnämnda lät oss höra en den allra praktigaste altstämma, omfångsrik och fyllig, jämn och förträffligt skolad samt med en utmärkt frasering. En så vacker altstämma har här ej på länge blifvit hörd. — Att för öfrigt af tonverket framhålla några särskilda delar, nekar oss utrymmet. Vare det nog sagt — vi upprepa det ännu en gång — att konserten i sin helhet var en heder för såväl ledaren som de öfriga uppträdande.

Fröken Dagmar Edmans konsert, utsatt att äga rum på torsdagen i denna vecka med biträde bland andra af hrr Franz Neruda och Salomon Smith, kunna vi af helt naturliga skäl ej närmare orda om i detta nummer.

Grefvinnan Mathilda Taube hade ämnat gifva en konsert den 28 dennes; men af en tillfällig halsåkomma har den framstående sångerskan nödgats uppskjuta densamma till ett stycke fram i maj. Dagen kommer främdeles att närmare tillkännagivas, och redan köpta biljetter gälla till den dag konserten gifves.

Om den musikuppväsning, hvilken i söndags ägde rum hos fröken Agnes Bodén med hennes elever i pianospelning, har från kompetent håll meddelats oss, att eleverna, såväl de äldre som de yngre, om man frånräknar ett par små missöden, försorskade af rädsla, redde sig mycket bra, samt att uppväsningen i sin helhet ger vid handen, att fröken Bodén är en både nitisk och skicklig lärarinna. Fröken B. har studerat i Paris för prof. Marmontel, från hvilken hon har mycket ampla vitsord, samt senast varit öfverlärarinna vid hr Richard Andersons musikinstitut härstädes.

Idealerna.

Berättelse

af

C. O. Gumælius.

Belönad med hedersnämmande vid Iduns stora pristäffing.

(Forts.)

»Mej,» svarade den gamla frun leende, »men vi kunna ju fråga honom.»
 »Inte från mej!» utropade den andra förskräckt, »för all del, inte så att jag blir nämnd.»
 »Hvad är det?» frågade fru Bröms.
 »Jo...» sade fru Sjögren.
 »Tant lilla...» afbröt den lilla frun.
 »Kära du,» återtog gumman, »det är ju inte så farligt. Alice önskade veta, hvad min son hade att föreslå.»

Allas ögon riktades med oförställt intresse på den gamla, och man tyckte sig nästan kunna se, huru öronen spetsades, men ingen vågade säga något, förrän fru Bröms utbrast med ett otåligt; »Nå?»

»Ja, kära Hilda, jag vet ej mer än ni,» svarade fru Sjögren, »men jag upprepar ännu en gång, att vi kunna fråga honom.»

»Ja, låt oss göra det då, om det kan intressera herrskapet,» sade värdinnan likgiltigt, ehuru hon ögon lyste af ifver. »Doktor Sjögren,» ropade hon, »var god och kom hit.»

»Hvad behagas?» frågade denne, i det han kom fram.

»Det finns några, som önskade veta, huru doktorn ämnade arrangera den famösa försoningsfesten mellan bruket och köpingen,» sade fru Bröms, skärmtamt nedlåtande.

»Åh, det var bara ett löst infall,» svarade doktorn, som med nöje pinade sällskapet en smula för dess tillgjordhet.

»Men säg det ändå.»
 »Jag försäkrar, att det tjänar ingenting till,» vidhöll den oefterrättlige. »För att mitt förslag skulle kunna hafva framgång, fordrades, att herrskapet samtliga skulle vara besjälade af en liflig önskan, att ett närmande mellan de fiendliga partierna skulle äga rum, och jag märker allt för väl, att af någon dylik önskan ej förefinnes ett spår.»

Och därmed gjorde han min af att draga sig tillbaka.

Det öfriga sällskapet påminde i detta ögonblick om vassen i en trång vik, där det inträngande vågsvallet stöter emot stranden och rusar tillbaka, böljande vasstråna åt alla håll. Så var det äfven här. Visserligen flyttade sig ingen ur stället, men de befunno sig i en orolig rörelse liksom försorskad af någon osynlig kraft. Och det lustiga var, att alla mycket väl visste, hvad som upptog hvars och ens tankar, ehuru de förr skulle hafva dött än uttryckt dem i ord. Men nog var det bra detsamt, att man nyss af samtalets hetta låtit förleda sig att uttrycka sig så föraktfullt om de där människorna, som man kunde hafva så mycket roligt af, om man blott komme tillsammans igen. Och

sättet visste den förarglige doktorn och skulle nog hafva sagt det, om inte... åh, man kunde bli rasande för mindre.

Gumman Sjögren betraktade med ett fint småleende det oroliga sällskapet och sade slutligen till sin son: »Käre Hilmer, du har nu gjort oss nyfikna, och då får du också lof att berätta, hvad du funnit på för godt. Det kan ju inte skada att få höra det.»

»Snälla mamma,» genmålde sonen, »det har nu pratats så mycket om mitt förslag, att jag knappt vågar komma fram därmed. Det är så grufligt enkelt. Jag menade bara, att vi skulle ställa till vår vanliga sommarutflykt till ruinerna litet tidigare, det vill säga nu genast. Om jag och några af ungdomen gå ut till bruket och fråga, om de vilja vara med som vanligt, är jag fullt säker, att de komma och deras uppvaktande kavaljerer också. Nå, hvad säga ni härom?»

Ett drag af belåtenhet spred sig öfver allas anleten. Idén var verkligen bra enkel, men borde dock medföra önskat resultat. Nu återstod dock att se, huru man med bibehållen krigsära skulle kunna gå in på förslaget. Men den frågan löste fru Bröms på ett tillfredsställande sätt.

»Ja, mitt herrskap,» sade hon med höjd stämma för att öfverrösta det muntra sorlet. »För min del har jag ingenting emot att företaga den där utflykten nu, när det ser ut att blifva stadigt vackert väder, och fastän det är mig ganska likgiltigt, om herrskapet Collén kommer med eller ej, fordrar likväl artigheten, enligt min åsikt, att man tillfrågar dem i år, liksom alltid förut.»

Hon såg sig omkring och möttes öfverallt af glada, bifallande miner.

»Då föreslår jag,» sade fru Strömberg, som nu ville hafva sitt ord med i laget, »att vi genast öfverenskomma, huru det skall blifva. Vi fruar tala om matsäckarna, och ungdomen får tänka på det öfriga.»

Ja, äfven detta förslag vann allmänt bifall, fastän fru Bröms hviskade till fru Vingquist: »Den Charlotta Strömberg, hon vill då alltid göra sig viktig.»

Innan församlingen om aftonen efter lifliga öfverläggningar åtskildes, var allt på det klara och utfärden bestämd till nästa söndag.

Om man följer Svartelfven, den ström, som först brusar förbi Finnsboda och sedan i en halfcirkel omsluter Storeby köping, kommer man snart in i de redan omtalade, ofantliga bruksskogarne. Det förut så oroliga vattnet flyter här så lugnt och stilla, och dess mörka färg, hvaraf detta, liksom så många andra vattendrag, fått sitt namn, den djupa tystraden under de majestätiska furorna, de här och där framskyntande, skrofliga bergen, allt förlänar denna som det tycks ursprungliga natur något högtidligt, nästan dystert. Så mycket gladdare verka också de här och där liggande utgårdarne med sina nätta byggnader, omgifna af löfträd och vidsträckt åkerfält. En liten ångbåt uppehåller trafiken på elfven, och då man därpå färdats ett par timmar förbi dessa ömsom allvarliga, ömsom leende tafor, kommer man ut på en ganska stor sjö, från hvars andra ända strömmen fortsätter sin gång mot hafvet. Ett stycke inne i skogen nära elfvens utlopp ligga på en höjd ruinerna efter en gammal borg, hvilken enligt traditionen utgjort residenset för en forntida konung. Nu finnes ingenting mer kvar däraf än några stenhögar, hvaraf en tyckes fordom hafva utgjort bot tenvåningen af ett stort, fyrkantigt torn och en annan genom sin långsträckt form låter förmoda att den varit en af slottets huvudfasader. Dessutom funnos vid kullens fot och vida däromkring fördjupningar och höjder, i hvilka en liflig fantasi kunde se lämningar af grafvar och vallar. Men det intressantaste af allt var dock en stor öppning vid foten af det så kallade tornet. Den gapade så mörk och hemlighetsfull, att man sade, att den utgjorde början af en gång, som sträckte sig midt under sjön, eller och var ingången till slottets källare, hvilka ännu voro fulla af guld och silfver. Och likväl var det ingen, som vågade göra något för att åtkomma dessa rikedomar, alltså ett dylikt försök för öfver hundra år sedan kostade den djärfve lifvet. Den svarta gången kunde då utan svårighet passeras bortåt trettio fot i en temligen skarp lutning nedåt, och den unge bondgossen hade redan en gång varit ute hos sina i fria luften väntande kamrater för att berätta detta, samt att han, genom att välta undan en hop stora stenar, kommit till en ny gång. Han styrkte sig, säger berättelsen, med en sup, påtände några torrvedstiskor och gaf sig in igen. Efter lång, orolig väntan hörde de utomstående ett doft buller, som skakade själfva marken, hvarpå de stodo, och ett lätt dammoln trängde ut genom öppningen. Något försök att rädda den olycklige gjordes icke,

ty dels antog man, att han redan var krossad elinr kväfd, dels var det förenadt med verklig lifsfara att tränga in i gången, där man litet emellan hörde fallet af lossade stenar. Så fick bonden sin graf inom den gamla kungaborgen, och sedan dess hade ingen dristat göra något nytt försök, utan stod det svarta hälet där, dystert och skräckinjagande. Marken rundt omkring var afrodj och betäckt af en vacker gräsmatta. Detta hade den nuvarande brukspatronen låtit göra i sin ungdom, och det är fara värdt, att han på samma gång rätt betydligt upphjälpte tornet och de nedrasade väggarne, så att ruinen nu i sitt fria läge tog sig rätt ståtlig ut på sin höjd, omgifven af vallar och grafvar. Sådan var den plats, som utgjorde målet för Storeby fina världs årliga utflykt.

Den efterlängtdade söndagen ingick mulen, och på morgonen började ett tätt regn falla, till stor förtviflan för alla dem, hvilka väntade sig så mycket af denna dags nöje. Längre fram klarnade det likväl, och vid tiden för afresan lyste solen åter i all sin glans. Vid bryggan låg den lilla ångbåten och sände fräsande, tjocka moln af hvit ånga, blandad med svart stenkolströk upp i den klara luften. Från dess fördräck hördes toner af blåsinstrumenter. Det var en sextett, som »herrarne på bruket», ingenjörer och bokhållare, bildat, och hvilken nu för första gången skulle låta höra sig för att förhöja festligheten. Öfver akterdäck var ett suntält utspändt och platser ordnade för de äldre. För ungdomens räkning hade en stor, löfklädd lasträm tagits på släp, med trädgårdsoffor utefter sidorna och rader af gungbräden på golfvet.

Allt var således i ordning, och vid tolfviden började de lustresande strömma till, följda af jungfrur eller gårdsdrängar, bärande korgar, hvilka hastigt instufvades i ångbåtens svala lastrum. Allt tätare anlände de muntra flockarne, en och annan vagn från de kringliggande egendomarne körde äfven fram, och strax före half ett, den till afresan utsatta tiden, svängde äfven ekipaget från Finnsboda upp. En suck af lättnad höjdes de flestas bröst, ty man hade börjat frukta, att de, oakadt löftet att deltaga, dock skulle hafva ändrat sig i sista stunden, fastän man med hemlig glädje sett, att de tre otillgängliga herrarne redan befunno sig bland ungdomen, presenterade och hälsande åt alla håll.

Men framför allt inga tecken till någon opasande förtjusning!

»Jaså, här äro de,» sade fru Bröms likgiltigt, »allesammans utom frun förstas. Det var väl att de ej dröjde,» tillade hon med en blick på tornklockan, »ty Bröms har bestämdt sagt till, att vi ej vänta på någon, utan skola gå precis på slaget.»

De öfriga växlade en blick, ty det var en allmänt känd sak, att den gode Bröms aldrig, åtminstone ej sedan sitt giftermål, af sig själf sagt något bestämdt.

Och nu voro alla ombord, klockan slog, ångbåten ringde, förtöjningen kastades loss, musikens spelade upp: »Sätt maskinen i gång, herr kapten!» och de båda farkosterna började sakta glida ut för det lugna vattnet.

Stämningen var den bästa. Från den flytande löfsalen hördes ett muntert sorl, afbrutet af glada utrop och klingande skratt. Till och med fru Bröms hade bortlagt sin vanliga sötsura min och språkade gladt och artigt med en gammal pensionerad öfverste, hvilken såväl i rang som förmögenhet var en af köpingens mest framstående män.

»Charmanta tillställningar de här,» sade den gamle militären, »och af oblandad njutning för oss karlar. Men för fruarne, som hafva besväret med anordningarne, äro de kanske ej så angenäma.»

»Jo, för all del. Visst är det en smula tråkigt att tänka ut allt och ordna allt, men det är ju för barnens skull och vid vår ålder är det ju uteslutande för dem vi lefva.» Och fru Bröms log mildt.

(Forts.)

Innehållsförteckning.

Anna Pettersson-Norrie; af Daniel Fallström. (Med porträtt.) — Knoppsprickning; af Bernhard Rösberg. — Om anordningen af våra hem; af några synpunkter af Hugo Hörtlin. — Små kulturbilder; af Ave. III. — »Ett huskors». — Våra studentkor; ett litet bidrag till den svenska kvinnoemancipationens historia af S. M. III (Sista artikeln). — Hans andra hustru; skiss för Idun af Arodna. — Ur notisboken. — Litteratur. — Teater och musik. — Idealerna; berättelse af C. O. Gumælius. Bel. med hedersnämnd, vid Iduns stora pristäffing. (Forts.)